

ELX-LLEIDA-TOLOSA

Un altre camí cap a Europa

La reactivació econòmica del Sud es dibuixa com la gran novetat d'una Europa sense fronteres. La franja mediterrània occidental es confirma com un dels grans eixos econòmics dels noranta. Obrir noves vies d'accés a Europa, preparar l'assalt del Nord, és una urgència, un projecte tan necessari com vertebrar econòmicament aquesta àrea. D'indicis i proves, no en falten.

F. Surroca

El dia 1 de gener de 1993, els problemes duaners començaran a ser història en una Europa que sembla disposada a prescindir cada vegada més de les seves fronteres. En aquest context, el Sud europeu, països com Itàlia, Grècia o el mateix estat espanyol

Manuel Oronich, alcalde de Lleida.

han registrat en l'últim any increments espectaculars dels seus índexs econòmics. El disseny, la creativitat aplicada a activitats tradicionals i l'agricultura caminen cap a la reconquesta d'un Nord obligat a una reconversió constant de la seva xarxa industrial.

Paral·lelament, els darrers estudis sobre la distribució de la renda a l'estat espanyol accentuen les tendències que s'apuntaven a principis de dècada. Això és: la creació d'una gran bossa de pobresa a l'oest peninsular i l'esfondrament del nord industrial. L'eix econòmic que, partint d'Astúries i el País Basc, s'allargava Ebre enllà fins arribar al litoral mediterrani, ha passat a la història. Bona part de l'activitat eco-

nòmica es concentra avui al llarg de la franja mediterrània, des de Girona fins a l'Andalusia Oriental. Algú ha parlat de la *ruta de la fruita*. Altres, de *quadrant nord-occidental de la Mediterrània*. L'important, però, és la definició d'una macroregió europea que abasta també el Sud francès i que, malgrat no trobar-se al capdavant del *ranking* europeu de riquesa, es troba per damunt de la mitjana europea i manté una homogeneïtat i complementarietat important. En aquest àmbit, Barcelona i València es confirmen com les dues

grans metròpolis del futur. Dues grans ciutats gairebé sense competències dins el seu àmbit i que, desaparegudes les fronteres, estan cridades a jugar un paper essencial en la vertebració d'aquest nou espai.

I, això no obstant, ni Barcelona ni València seran les úniques a jugar. Si alguna cosa caracteritza aquesta macroregió és la creixent xarxa de relacions i l'existència de ciutats mitjanes disposades a renunciar al seu paper dins aquesta reactivació. I a reclamar que el gran nus de comunicació

que ordena aquesta zona, l'eix litoral que vincula València amb Perpinyà, deixi de ser l'únic.

Lleida és avui una ciutat d'uns cent deu mil habitants. Situada al pla que li dona nom, controla una de les principals zones de l'estat en la producció de fruita dolça i abasteix prop del 80% del consum interior. És justament d'allà d'on sorgeix la proposta de l'eix occidental. «Es tracta, en definitiva, d'aprofitar l'antic eix fluvial que, des de Tortosa, i a través de l'Ebre i el Segre arribaria, passant per Lleida, fins a Tolosa», explica Eugeni Nadal, vice-president de la Diputació de Lleida i abrandat defensor de les virtuts de l'eix.

«El rerefons econòmic d'aquesta nova via és evident —continua Nadal—. Travessa el focus més important de fruita d'Europa. Des dels cítrics valencians fins a la fruita dolça lleidatana i del sud de França. I això no acaba aquí, perquè l'eix pot seguir més avall, fins Andalusia, que en aquests moments subministra la fruita tropical i subtropical a tot Europa. En aquest

sentit, Lleida podria jugar un important paper com a centre distribuïdor. I per a això ens fa falta l'experiència valenciana, són ells qui poden estar més interessats que ningú a invertir i comercialitzar en aquesta ciutat».

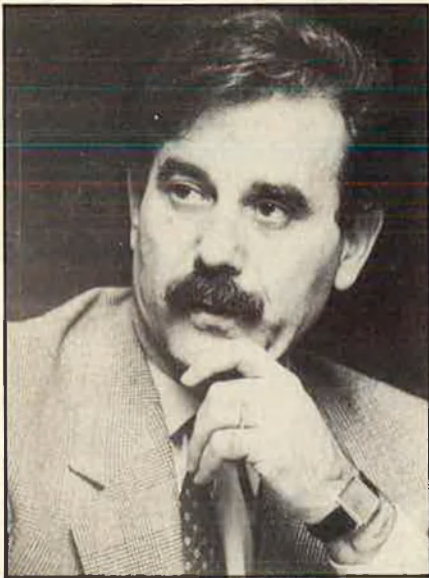
Les esperances estan ara en la Fira de Lleida. Amb un passat que s'enfonsa en temps històrics —fou atorgada la seva concessió pel rei Jaume I—, no ha estat fins fa tres anys que ha assolit la seva actual orientació internacional.

Manuel Oronich destaca com absolutament prioritari el tema de la comercialització: «Nosaltres tenim un sector agrari que creiem consolidat. El que ens falta, o millor dit, el que no hi és del tot, és un bon servei de comercialització. Volem un mercat de subhasta, un mercat com Perpinyà, que no sols comercialitza allò que és propi sinó també altres productes que puguin complementar, en el nostre cas, la fruita

dolça. Si nosaltres no el tenim i el té Tolosa, que ja l'està fent, malament. El que no pot ser és que els barcelonins comprin a Perpinyà fruita que ha sortit de Lleida. Això, de moment, passa com anècdota, però pot acabar per generalitzar-se si no creem aquest gran mercat».

Potser per aquesta raó, Manuel Oronich es confessa un acèrrim defensor de l'eix occidental. «Estem insistint molt davant la Generalitat de Catalunya perquè es pugui acabar l'eix fins a Tortosa. Està menys avançat del que nosaltres voldríem, però treballem en aquesta alternativa que no només interessa a Lleida i Tolosa sinó també a tot el País Valencià». ¿Competència dins l'eix? És una paraula que Oronich rebutja. «Nosaltres tenim molt bones relacions amb les institucions tolosanes, hi ha contactes des de fa gairebé un any. Però tant ells com nosaltres enten-

Leopold Ortiz.

nem que no ens podem fer la competència, sinó buscar activitats que ens complementin».

Posats a fer projectes, el que més treu la son a Oronich és el d'aconseguir fer de Lleida una ciutat mitjana de nivell europeu. «Jo crec que no només som la capital de la Catalunya

interior, sinó que també ens podem presentar com la segona ciutat de Catalunya. Les terres de l'interior tenim un lògic desavantatge en relació al litoral, i per això cal buscar alternatives. Si aconseguim consolidar Lleida com a cruïlla econòmica i potenciar la seva institució firal, penso que ens en sortirem».

Lleida és un punt de referència econòmic, però també cultural: «Lleida té una especial incidència en el tema de la música. Hem establert un conveni amb la Generalitat per tal d'aconseguir l'Orquestra Nacional de Cambra de Catalunya, i que Lleida pugui entrar així en els circuits culturals internacionals. En un altre àmbit hem potenciat el Premi d'Assaig Josep Vallverdú, que aquest any ha estat presentat a Prada. I tot i que penso que ja es prou conegut arreu dels Països Catalans, esperem poder presentar-lo aviat a València».

El veí del Nord

Una de les delegacions que més s'ha fet notar en les darreres edicions de la Fira de Lleida ha estat la tolosana. To-

losa és la quarta ciutat de l'estat francès. I el seu interès pel sud no és fruit de la casualitat. Joan Becat, professor de Geografia a la universitat de Perpinyà explica que «el sud francès és avui una zona empobrida. El monocultiu de la vinya s'ha vist afectat amb la integració dins la CEE de l'estat espanyol. Un tema molt important. És una regió que no existeix: el turisme, que és avui l'activitat més important, depèn de capital i iniciatives exteriors. En aquest context, tan sols Tolosa té un cert dinamisme, fruit d'una universitat prou important, i de les inversions industrials generades al voltant de la indústria aeronàutica, però el centralisme francès és tan fort, la capital és tan lluny, que és lògic que es miri cap avall».

Les relacions entre lleidatans i occitans no són noves. Ja en 1968, les Cambres de Lleida i Foix llançaven la iniciativa de la Coperf que ha coordinat fins ara l'activitat de totes les cambres del sud-est francès. Des d'aleshores, les relacions entre tolosans i lleidatans s'han intensificat. Segons Xavier Ticó, del Servei de Comerç Exterior de la Cambra de Comerç de Lleida, «no es poden donar dades concretes, totes s'elaboren globalment per estats. Però els tolosans semblen interessats a invertir ací, ja que el seu entorn no és massa propici. I d'altra banda, tant l'ajuntament lleidatà com la Cambra, la Fira i la Diputació promouen la presència de sectors agroalimentaris a la Fira de Tolosa. I pel que sabem, amb prou d'èxit».

La fruita valenciana

No tot són flors i violes a l'hora de definir l'eix. Joan Becat argumenta que «d'ací al 1992 seran necessàries moltes inversions i em temo que l'eix occidental, tot i que és necessari pel que representa de creació de noves xarxes viàries i econòmiques, està molt al darrere en les prioritats dels poders públics. D'altra banda, l'existència de Perpinyà com a gran centre distribuïdor planteja seriosos problemes sobre la viabilitat —a curt termini— de la proposta lleidatana. Hi ha tota una infraestructura creada al voltant de l'eix litoral i aquest segueix sent encara el camí més recte de cara a Europa».

Leopold Ortiz, director general del Comitè per a l'Exportació de Cítrics, a València, afirma que «per a les exportacions valencianes, la ruta que seguim és plenament satisfactòria. Un eix Lleida-Tolosa no resoldria cap problema per la raó que Perpinyà és el centre de distribució més important

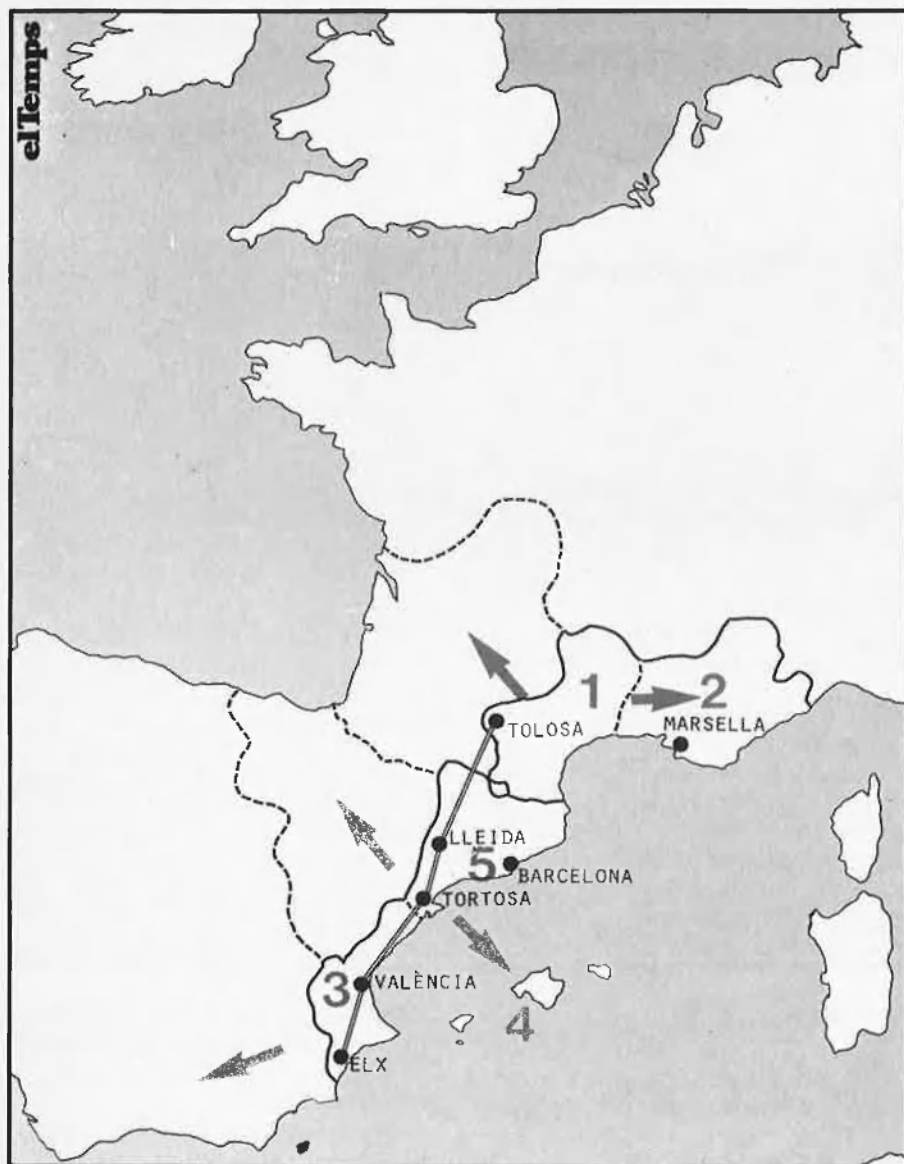
Pérez Casado: «València ha d'articular el seu territori»

Per a l'alcade de València, l'economista Ricard Pérez Casado, «l'existència d'aquest espai econòmic —que algú ha definit com eüroregions— és evident. Nosaltres ja vam parlar en el seu moment d'aquesta gran regió nord-occidental de la Mediterrània. Es tracta d'una àrea molt estructurada, amb una xarxa de relacions molt denses, però que no té un reflex polític ni institucional. El dia 1 de gener de 1993 caldrà reestructurar el mercat econòmic europeu i, en aquest sentit, tot el que pugui vincular València a un projecte més ampli és positiu».

Que València ha de jugar, en aquest espai, un paper important, ho prova, segons Pérez Casado «la capacitat d'innovació i el dinamisme que el seu empresariat ha demostrat. És ben segur que, una vegada desaparegudes totes les traves burocràtiques, la potencialitat dels empresaris valencians quedarà ben demostrada».

«Això no obstant —continua Pérez Casado—, cal afegir que s'han de complir dos factors per tal de fer-ho possible. El primer és que milloren les comunicacions, i ho dic en el sentit més ampli del terme, des de les telecomunicacions fins a la xarxa viària i aèria. Però també, i sobretot, que València sàpiga articular el seu territori. Si la ciutat vol convertir-se en una *Second Best*, en una ciutat mitjana europea d'alta eficiència, no pot oblidar aquest aspecte. Si no ho fa, si no vertebrada tant la seva àrea metropolitana com el seu espai d'influència natural, les rèmores econòmiques i socials es notaran».

d'Europa. Si de cas, allò que és prioritari per a l'empresari valencià és millorar les comunicacions amb Andalusia. Que es faci d'una vegada l'autopista fins a Huelva».

Ortiz, que es mostra pessimista sobre la definitiva arribada d'una Europa sense fronteres —«Em conformaria que fos factible el 1990»— pensa que la mentalitat de l'empresari valencià està prou preparada per a una situació de lliure mercat. El que falta, al seu parer, es «dotar la ciutat d'infraestructures. Crec que el govern central no s'ha adonat del poder econòmic valencià i què significa ser la primera zona exportadora de tot l'estat».

L'exemple il·licità

De vegades, però, les iniciatives s'avancen a la reestructuració territorial en marxa, i la capacitat d'algunes ciutats esdevé exemple a seguir. És el cas d'Elx, una ciutat que, ara fa set

anys, decidí agermanar-se amb Tolosa. El que en un principi eren relacions marcades pels intercanvis culturals —des dels escolars fins a les mostres de les respectives celebracions festives— ha acabat per esdevenir un pont econòmic amb un futur considerable. Sobretot des que el 1986 l'ajuntament propicià la presència d'empreses il·licitanes en la Fira d'Elx.

Els tolosans es mostren molt interessats en el desenvolupament turístic i immobiliari de la zona d'Elx, i fins i tot «hem notat un flux important de turistes tolosans que es desplacen directament a la nostra ciutat», explica Joan Carles Martí, tècnic de turisme de l'Ajuntament d'Elx. «Però el més important és que la presència de les nostres empreses també s'ha fet notar en les darreres Fires de Tolosa. No solament empreses del calcer, sinó d'altres més tradicionals. El que és segur és que la cosa comença a funcionar econòmicament».

Tolosa: una porta per a Europa

La història de Tolosa està marcada pel fet d'haver estat una de les capitals de l'aviació heroica. En un d'aquests vols, en direcció a Àfrica, l'aeroport utilitzat com a escala fou el de l'Altet a Elx. Aquest passat recent ha propiciat que Tolosa hagi esdevingut la capital de la indústria aeronàutica francesa —és allà d'on sortí el Concorde— i, per simpatia, hagi atret fortes inversions estatals que s'han fet notar en la creació de nombrosos projectes d'investigació tecnològica, molts d'aquests aplicats a l'agricultura. L'altre factor important amb què compta aquesta ciutat de 400.000 habitants és la de posseir una important universitat vinculada a diferents projectes industrials i que ha estat capaç de conservar —cosa ben difícil en una França centralista— bona part dels quadres que s'hi formen.

Sota la direcció del popular Dominique Baudis, Tolosa ha anat mostrant una creixent atenció pel sud, una atenció que té molt a veure amb el carisma aconseguit pel president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol i les seves nombroses gestions. Així, el 1982 es creava la Comissió de Treball dels Pirineus, on es tracten conjuntament temes que afecten una i altra banda de la frontera. El novembre de 1987 i sota l'impuls de l'Institut Català de Finances, vuit entitats financeres d'una i altra banda dels Pirineus creaven el Club Financer Mediterrani per fer front al llançament de les grans obres econòmiques i d'infraestructura a què l'Acta Única del 1992 obliga. Els tolosans s'han mostrat interessats també en l'endegament de projectes comunicacionals conjunts (Mediatex) així com de participar en determinades obres d'infraestructura relacionades amb l'Olimpiada barcelonina (programa Bit'92).

Aquest panorama es completa amb la creixent intensificació d'activitats culturals, la darrera de les quals, la de servir de seu aquesta darrera setmana al Congrés de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalana. Aquesta vegada, amb un convidat d'honor, l'alcalde d'Elx, Manuel Rodríguez. □